

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Палацкая вул. 4. — (Wilno, ulica Poliska 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да
6 гадзін апрача свята.
Газета выходзіць раз у тыдзень.
Падпіска на адзін месяц 1 зл., на 3
мес.—2 зл., на 6 мес.—4 зл., на год—8 зл.
Перамена адрэсу 30 гр.

Цана абвестак:
на 1 старонцы 30 грошаў, на 2 і 3 —
25 грошаў і на 4 — 20 грошаў за ра-
док дробнага друку ў вадняй палосцы.
Жадаючыя іншых абвестак павінны
звярнуцца да Адміністрацыі.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ

Дыктатура ці дэмакратызм.

Новы польскі ўрад, выплывшы на верх на хвалях майскага перавароту, нарэшце пачынае выяўляць свой праўдзівы воблік.

Гэты ўрад, пад знакам „маральнай санацыі“, апошнім часам пастанавіў змяніць польскую Канстытуцыю і падаў у Сойм свой праект зменаў. Важнейшыя пункты гэтага праекту выглядаюць так:

1) Сойм, сабраны ў верасні на звычайную сесію будзе замкнута пасля ўплыву чатырох месяцаў ад дня прадстаўлення ўрадам Сойму праекту бюджэту. Калі ў працягу гэтага часу дзяржаўны бюджэт ня будзе ўхвалены, праект бюджэту, зложаны ўрадам, атрымае моц устанавы (арт. 4) і будзе абвешчаны ў Дзеньніку Устаў, як распараджэнне Прэзідэнта Рэчыпаспалітай.

2) Каб сабраць Сойм на жаданьне паслоў патрэбна, каб гэта жаданьне было падпісана больш як паловай усіх паслоў; і то Сойм мае быць тады скліканы ў працягу аж 30 дзён.

3) Прэзідэнт Рэчыпаспалітай можа распушціць Сойм і Сэнат на прапазыцыю Рады Міністраў.

4) Выбары адбудуцца ў працягу 120 дзён (4 месяцы) ад дня роспуску; тэрмін іх будзе вызначаны ў пастанове Прэзідэнта аб развязанні Сойму і Сэнату.

5) Прэзідэнт Рэчыпаспалітай можа ў працягу 30 дзён пасля атрымання ўхваленай устанавы загадаць у ўматываванай пастанове разгледзіць яе другі раз. Калі Сойм звернутую ўставу ўзноў прыме бяз зменаў абсалютнай большасцю ўставага ліку паслоў, Прэзідэнт Рэчыпаспалітай загадае аб'явіць яе.

6) Прэзідэнт Рэчыпаспалітай у часе, калі Сойм і Сэнат развязаны (распушчаны), або калі мандаты паслоў і сэнатараў спыняюцца, аж да часу новага сазыву (сбору) Сойму і Сэнату можа выдаваць распараджэнні з моцаў уставаў.

7) Цяперашняе звычайная сесія Сойму мае быць закрыта ў ліпні г. г. На час ад ліпня 1926 г. да 31 сьнежня 1927 г. упаўнаважываецца Прэзідэнт Рэчыпаспалітай да выдавання распараджэнняў з моцаў уставаў.

Вышэй паданыя пункты зменаў Канстытуцыі імкнуцца загнаць Сойм у „казіны рог“, ня даць яму магчымасці ня толькі прымаць законаў патрэбных для народу і адпавядаючых яго імкненням, але не дапусціць яго да кантролю над дзяржаўным бюджэтам, над сцягіваньнем падаткаў і расходаваньнем урадам грошаў. Дэмакратычны лад апіраецца перадусім па ўстанавленні выбранымі прадстаўнікамі народу дзяржаўнага бюджэту. Гэта ёсць першае аснаўное права дэмакратычных канстытуцыяў. Паводле новага праекту польскай канстытуцыі гэтая права так абмяжоўваецца, што трудна спадзявацца, каб Сойм мог фак-

тычна скарыстаць з яго. Калі-б наш Сойм патрапіў разгледзіць бюджэт у працягу чатырох месяцаў, то Прэзідэнт на аснове новай Канстытуцыі (арт. 35) можа палажыць сваё „вэто“ (забарону) на скарбовую ўставу (бюджэт) і пасля, як сесія будзе замкнута проста агаласіць урадавы праект, а ня той які прыняў Сойм.

Што да іншых уставаў, то Сойм абсалютна пазбаўлены права выдаваць якія-нібудзь законы, калі яны ня будуць падабацца Прэзідэнту. Дапусьцім урад падае ў Сойм праект устанавы аб зямельнай рэформе ў працягу першай паловы соймавай сесіі. Сойм можа вельмі шчыра разгледзіць гэту ўставу і парабіць у ёй патрэбныя змены, так што пасля двух месяцаў устава пойдзе ў Сэнат. У Сэнаце ўстава паводзе адзін месяц і вернецца ў Сойм. Сойм прыме ўставу у тэй ці іншай форме і пашле яе да Прэзідэнта. Прэзідэнту не падабаюцца соймавыя змены ўрадовага праекту ўстанавы і ён у працягу 30 дзён заяўляе сваё „вэто“. Калі надлічым цяпер увесь час, які быў патрэбен на ўсе гэтыя працэдурны, то акажацца, што ад часу зладжэння ўрадам праекту да часу заяўленьня Прэзідэнтам „вэта“ ўплывае больш як 4 месяцы. А паводле новай Канстытуцыі і Сойм збіраецца на чатыры месяцы. Такім чынам на „вэто“ Прэзідэнта Сойм ня мае магчымасці сабрацца і прыняць яшчэ раз той самы закон. Дык астаецца Прэзідэнту толькі самому выдаць свой закон не аглядаючыся сусім на волю выбранага прадстаўніцтва. Калі цяпер прымем пад увагу тое, што Прэзідэнт мае права распускаць Сойм і ў ацутнасці яго выдаваць правамоцныя законы, то выходзе зусім ясна, што ўрад будзе самадзяржаўна камандаваць, будзе мець найлепшыя праўныя абставіны дыктатара.

Як відзім майскі пераварот імкнецца да дыктатуры, да такога праўнага ладу, які заўсёды падабаецца найбольш буржуазным і капіталістычным класам. Ужо гэта апошняя фраза можа даць нам адказ на тое, ці мы, беларусы, павінны стаяць за дыктатуру, ці за дэмакратызм. Рэч ясная, дыктатура польскага ўраду ня можа быць прызнана беларускім сялянствам. Мы добра ведаем, што гэта значыць дыктатура міністра, бо пад міністрам сядзіць ваявода, а пад ваяводай староста, а пад старастай іншыя дробныя ўраднікі і паліцыя. Гэты апошні род уладаў фактычна, нягледзячы на цяперашнюю Канстытуцыю, спраўляўся з беларусамі, як сапраўдны самадзяржавец; даўнейшы губэрнатар можа не патрапіў-бы таго даканаць, што вельмі лёгка даконтываюць польскія ўлады на нашых землях. Цяпер гэтым самым людзям—урадоўцам мае быць забяспечана поўная свабода; могуць яны не баяцца таго, што за іх надужыцці ў Сойме паслы будуць дамагацца справядлівасці, будуць дамагацца сьледства і кары за надужыцці, бо Сойм, паводле новай Канстытуцыі, утрате сваю вагу. Праўда, цяперашні склад Сойму нічога няварт для нашага сялянства, але гэта не азначае, што дарогай агульнага, роўнага і прапарцыянальнага галасавання сялянства і працоўных масы ня дойдучь да сваёй улады.

Дык сусім ясна, што змены Канстытуцыі, імкнуцца да дыктатуры ўраду, перавагі бюракрацыі над голасам народу. Гэта дыктатура ляжа цяжкім каменем перш-наперш на карк нацыянальных меншасцяў — на карк працоўнага беларускага сялянства.

Адказам на гэты новы паход дыктатараў павінна быць арганізацыя беларускага сялянства, якое дружнай супольнай сілай скараі даб,ецца сабе лепшай будучыны.

Як вызваліцца з рук прыватных гандляроў?

Калі ў восені гаспадар збірае з поля, гароду і саду прадукты свайго вырабу, дык цешыцца, што ўсяго мае шмат, будзе што і прадаць і астаіць для свайго ўласнага ўжытку. Ну, кажа, у гэтым годзе пашанцавала: адзеньніца, абумоўлена і падаткі заплацім. А запраўдны лёс сялянства стаіць за дзьвярамі і рагоча: «пачакай, брат, хваліцца, паглядзім, што будзе на вясну?».

Прыходзіць зіма і гаспадар з жахам бачыць як збожжа ўцякае з кадушчак, а падаткі не заплачаны і абутку няма. Минулі каляды, мясаед і вясна наступіла. Прыносе солтыс новыя падаткі. Гаспадар бачыць, што справа дрэнная — ідзе яшчэ раз да пустых ужо кадушчак, гляніць на іх і сумна адыходзіць у старану, бо праконаваецца, што ўсё яго збожжа неяк марна згінула; нічога ня купіў, грашэй няма і есці таксама няма чаго. Паскра-

бе за вухам селянін, охае, сёрбае пясную зацірку ды бульбу і зноў прыступае да сваёй катаржнай работы. Гэтак з году ў год да самай сваёй сьмерці. Не адзін так і памірае з праконаньнем, што так ужо трэба на гэтым свеце.

Такі жудасны канец нашага жыцця прыходзіць ад таго, што мы вякамі сьпём, жывем у цемнаце, ня можам зразумець ўсёй вагі арганізаванага жыцця. А тымчасам з нашай незараднасці карыстаюць найбольш спрытныя нашы купцы і перакупшчыкі, займаючыся пераважна дробным гандлем, спекуляцыяй, вызыскам, даючы за наш хлеб такую цану, якая ім уздумаецца. Гэту аперацыю яны праводзяць спакойна, не сьпяшаючы, бо пэўны ў сваіх сілах яны добра ведаюць, што селянін са сваім хлебам нікуды ад яго ня дзеницца: раней ці пазней прынясе яму. І трэба аддаць

справедлівасць гэтым гандлярам, што памылак яны ня робяць. Прыціснуты бядою, падаткамі, селянін вязе ім усё сваё дабра: хлеб, аўчыны, быдла, масла, яйкі і апошнія палена дроў; аддае ўсё гэта за паўцаны, дзякуючы часам і за гэта. Усё гэта у поўнай меры можна сказаць і пра гандлярроў хрысціян. Ніякае розніцы тут у веры няма, ці гэта гандляр будзе будзе хрысціянін, ці жyd. Сумнае зьявішча, горкая праўда! Але на ўсякую хваробу ёсць доктар. Так і тут.

Вызваліцца з рук прыватных гандляроў-спекулянтаў можна толькі арганізацыяй вясковага кааператываў. Толькі кааперацыя можа нас збавіць ад гэтых ненасытных павукоў! І калі цяпер селянін аддае свой хлеб, сваю працу гандляру за паўцаны, то кааперацыя заплаціць яму па нармальнай цане плюс да гэтага, сьвежасць прадуктаў, добрая вага і пачуццё, што зыск ідзе ня ў кішэнь гандляра, а раскладаецца на кожнага пайшчыка-учасніка кааператыву. Апрача гэтага кааперацыя дае нам магчымасць прывыкаць да арганізаванага хаўраснага жыцця, вучыць салідарнасці, дае больш магчымасці працягваць сваю вясковую грамадзянскую думку, падвышае дабрабыт і разам з гэтым дае магчымасць кіраваць падростаючую моладзь на тую ці іншую навуку і такім чынам павялічваць кадры працоўнай інтэлігенцыі гэтак нам патрэбнай.

Вось, браты мае, шлях на якім павінны йсці тыя, каму надакучыла набіваць кішані розных гандляроў-спекулянтаў.

Кастусь Бял. долі.

З СОЙМУ.

Аткрыцце соймавай сесіі.

22 чэрвеня ў Сойме разглядалася справа адстаўкі марш. Ратая, вялася дыскусія над прамовай мін. скарбу Клярнэра і гаварылася аб бюджэце на 3-ці квартал.

Як можна было спадзявацца, бюджэтны провізорыум прынята і адаслана ў камісію. Эндэкі ў гэтай справе ад галасавання ўстрымаліся, матывуючы няведаннем праграмы ўраду і недаверыям да яго. Жыдоўскае Кола высказалася проціў бюджэтнага праекту, апіраючыся на пункты бюджэту некарысных жыдоўскаму грамадзянству.

Адстаўку сваю маршалак Сойму Ратай, апіраў на слабасці свайго здароўя і няслушных нападах з боку прэсы, выражаючай апінію некаторых соймавых клубоў.

На прапазыцыю пасла Дэмбскага Сойм пастанавіў заяву марш. Ратая да ведама ня прымаць. Ня глядзячы на гэта Ратай пісьмом да віцэ-маршалка Дашынскага заявіў у катэгарычнай форме, што падтрымлівае сваю просьбу аб адстаўцы і просіць на найбліжэйшым

К. СВАЯК.

(Пасьмертны ўспамін).

На віленскіх магільках Роса прыбыла яшчэ адна беларуская магіла. Наша грамадзянства ў Вільні хавае там 8.V. свайго песьняра і вернага сына сярмяжнага народу кс. К. Стэповіча, пісаўшага свае творы пад псеўданімам Казіміра Сваяка.

У касцёле сьв. Мікалая ў Вільні гэтага дня, у тым самым касцёле, дзе што-сьвята адбываюцца беларускія набажэнствы і навукі, паставілі на катафальку дамавіну прадчасна зышоўшага з гэтага сьвету Каз. Сваяка. Касцёл напоўніўся цалком нашым грамадзянствам без розніцы веры і палітычных угруповак.

Пасьля жалобнай імшы, на якой сыяваў хор вучнёўскі Беларускай Гімназіі, была сказана паслом кс. А. Станкевічам гарачая прамова, вызваўшая не адну сыяву сярод прысутных.

Па пабажэнстве ў касцёле, ня глядзячы на безпрарыўны дождж, шмат публікі пайшло ва труной аж на магількі каб аддаць апошнюю ўслугу таму, хто так любіў свой народ і для яго тварыў.

На Росах ізноў паліліся прамовы сэрдачныя, а сьлёзныя як неба плачлівае таго дня. Прамаўляла аж 7 асоб, ад рожных арганізацыяў беларускіх, а так-жа ад студэнцкай і гімназіяльнай моладзі.

паседжаньні разглядаць справу свайго наступніка.

На паседжаньні 25.VI. адбыліся выбары маршалка Сойму на якіх абсалютнай большасьцю (153 галасы) выбраны нанова марш. Ратай. Нова-выбраны маршалак Сойму становішча прыняў.

На далейшым парадку дня вялася дыскусія над бюджэтным провізорыум. Беларускія паслы Рагуля і Тарашкевіч высказаліся проціў урадавага праекту бюджэту, кіруючыся нацыянальнымі і класавымі інтэрэсамі. У выніку галасавання провізорыум прынята ў урадавай рэдакцыі без ніякіх перамен.

Украінскі пасол Хруцкі дамагаўся паставіць прапазыцыю роспуску Сойму. Маршалак заявіў, што гэта пытаньне будзе разглядацца ў наступным тыдні канвэнтам сеньёраў.

Аб праектах мін. Клярнэра.

Мін. Скарбу Клярнэр сказаў у Сойме доўгую і вадзяністую прамову ў справе бюджэту. Нічога новага не сказаў, дык няма дзіва, што ўвесь Сойм, як лявіца так і правіца зусім прамовай міністра не зацікавіліся.

Маецца ўражэньне, што Клярнэр павядзе палітыку свайго папярэдніка мін. Зьдзехоўскага, які імкнуўся да раўнавагі бюджэту, маючы пэўнасьць, што калі яму ня ўдасца—пастане заграічную пазычку. Сяньня-ж аб пазычце гаварыць трудна. Дэфіцыт вялізарны, а на пакрыццё яго Клярнэр бачыць толькі 2 старыя спосабы: ашчаднасьць і падвышка даходаў. Тут пад ашчаднасьць трэба разумець звальняньне чыноўнікаў, каб ім пасьля даваць запамогі як безработным, ну і браць яшчэ большыя падаткі. Спосабы гэты старыя і апрача большай руіны грамадзянства, нічога новага не дадуць.

Надзеі міністра на складаньне ашчаднасьцяў з боку шырокіх масаў у касах паштовых, пры цяперашнім хістаньні польскай валюты, проста наўныя. Ды і хто можа цяпер у Польшчы адлажыць залатоўку на горшую гадзіну?

Такім чынам, узяўшы пад увагу прамову міністра Клярнэра, можна быць пэўным, што справы дзяржаўнага скарбу пры цяперашнім урадзе не паправіцца.

Пасол Ярэміч аб зьмене Канстытуцыі.

Надовячы пас. Ярэміч старшыня Беларускага Пасольскага Клубу быў у маршалка Сойму Ратая і меў з ім гутаркі аб зьмене Канстытуцыі.

На запытаньне марш. Сойму, як аднасецца Беларускаму Клубу да праектаваных зьменаў Канстытуцыі, пасол Ярэміч сказаў, што беларускія паслы будуць вельмі асьцярожна разважаць усё, што імкнецца да зьмены цяперашняй Канстытуцыі. Канстытуцыя ёсць—зазначыў пас. Ярэміч—адзінай гваранцыяй для нацыянальных меншасцяў. Беларускаму Клубу баіцца, што галасуючы за зьмену Канстытуцыі—выкаваў-бы аружжа проціў сябе, бо ня ведае,

Спачывай-жа спакойна сумны Ты наш песьняр і ведай, што ў памяці народу, які Ты так любіў і для каторага тварыў, будзеш жыць вечна.

Казімір Сваяк радзіўся ў 1890 годзе ў вёсцы Барані Сьвянцянскага павету ў беларускай сялянскай сям'і. На ўгадваваньне яго мелі вялікі ўплыў маці і бабка. Яны першыя ў доўгія зімовыя вечары, кажучы за прасьніцай беларускія поўныя пазэі казкі і пяючы песьні, ўвялі душу малаго Сваяка у сьвет фантазіі. Калі хлопчык меў больш 10 гадоў, яго перавязлі ў глуш аднаго засьценку, закінутага пасярод дзікіх лясоў і балот, дзе бацькі малаго Кастуся вялі ў той час даволі вялікую млечную гаспадарку. Гэты глухі куток, таварыства пастухоў, з каторых аб адным з іх, Марціне, Сваяк успамінае ў сваім дзеньніку і абзнаёміў яго з характэрным прыроды дзікай і з доляй-нядоляй сярмяжнага брата.

Па сканчэньні школы ў Сьвянцянках здаваў гімназіяльныя экзамены ў Петраградзе, а затым пачуў прызваньне да духоўнага стану, дзякуючы чаму ўступіў у Віленскую Духоўную Сэмінарыю, якую скончыў і выехаў на вёску на працу духоўніка.

Як толькі пакінуў родную хату, Сваяк меў прад сабой бязупынна пагрозу асьміляцыі, асабліва калі прыехаўшы з Сьвянцян вучыўся на польскай пэнсы ў кругу пераважна воражых да беларускасьці калег і такіх-жа вучыцеляў. Але сьведамасць нацыянальная, любоў да сваго на-

каму яшчэ гэта аружжа дастанецца. Можа здарыцца,—закончыў прадстаўнік беларусаў—што знойдзецца яно... у рукаві п. Дмоўскага.

Далей пераходзячы да роспуску Сойму пас. Ярэміч заявіў, што Беларускаму Клубу стаіць за роспускам Сойму ў ліпні месяцы і за правядзеньнем новых выбараў у кастрычніку.

Мэты Т-ва „Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры“.

§ 1. Беларускаму Інстытуту Гаспадаркі і Культуры засновываецца з мэтай падтрыманьня развіцця:

а) краёвага земляробства ў-ва-ўсіх яго галілінах разам з гародніцтвам, пчалаводствам і замельным промыслам;

б) людовага промыслу, рамясла, тэхнікі і людовага мастацтва;

в) пашырэньня і падтрымліваньня духовай культуры, навукі і прасьветы.

§ 4. У імкненьні да здзейсьненьня сваіх мэтай (§ 1) Т-ва, згодна з абавязуючымі законамі:

а) закладае і вядзе прыкладныя гаспадаркі, дасьледныя станцыі, пасекі, варштаты, аткрывае склады земляробскіх прыладаў і гаспадарскіх вырабаў;

б) закладае майстроўні земляробскіх прыладаў, а так-жа гаспадарчых і пасечных вытвараў;

в) праводзіць ролёвую мэльбэрацыю;

г) паддзярымае ўправу дрэў і іншых раслінаў карысных для земляробства;

д) арганізуе экскурсіі з мэтай пазнаньня гаспадаркі земляробскай, пчалародзкай, гародніцкай, малочнай, людовага промыслу і тэхнікі;

е) высылае інструктароў, дае парады і прафэсыянальную помач, як з навуковага, так і матэрыяльнага боку;

ж) арганізуе выставкі, конкурсы і выдае на-

грады;

з) ладзіць лекцыі, курсы, гутаркі і дыскусійныя зборкі, тэатральныя прадстаўленьні, канцэрты і інш.;

и) выдае і распаўсюджае кніжкі, брашуры і часопісы, згодна з кругам дзейнасьці Т-ва;

к) закладае і ўтрымлівае чытальні, бібліятэкі, кнігарні, музэі і народныя дамы;

л) аткрывае і ўтрымлівае вышэйшыя навуковыя ўстановы, сярэднія і ніжэйшыя, а так-жа пачатковыя — як прафэсыянальныя, так і агульнаўзадаваўчыя, а гэтак-сама вучыцельскія курсы і сэмінары;

м) праводзе навуковыя і статыстычныя досьледы, спробы і досьледы над паасобнымі пытаньнямі, згодна з кругам дзейнасьці Т-ва.

§ 5. а) Т-ва бярэ ўдзел у куплі і прадажы земляробскіх прадуктаў і прадметаў неабходных у гаспадарцы; пры закладаньні ўсялякіх кааператывных таварыстваў, як: спажывецкіх крамаў, касаў, танных паэчычак, малакарняў, таварыстваў дзеля куплі і прадажы земляробскіх прадуктаў для супольнага карыстаньня з земляробскіх машын, а так-жа з рэпрадуктараў; пры закладаньні пажарных камандаў і ўзаемных штраховак;

б) Т-ва інфармуе адпаведныя ўлады аб гаспадарчым стане, патрэбах эканамічных і культурных сваіх сяброў, а так-жа бароніць іх інтэрэсаў натурой матэрыяльнай і культуральнай; арганізуе праўную помач сябром і дае праўныя парады, як: просьбы і падаўны да ўладаў і прыватных інстытуцыяў;

роду і субтэльнае вычуваньне скрытай пагарды да беларушчыны з боку, знамай яму добра, багатай дворнай шляхты, прывялі яго да праканаўня, што супрацоўніцтва польскага двара з беларускай вёскай немагчыма, дзякуючы вядомаму пагляду польскага абшарніка на адраджэньне нашага народу. Вось як толькі Сваяк стаў на свае ногі як ксьбндз каталіцкі, адразу паказаў сябе шчырным змагаючым за лепшую долю падняволеннага, забітага і дэмнага брата і гэтым самым быў прымушаны парваць сувязь з панамі, каторыя хоць ня любілі маладога ксяндза за яго беларускасьць, але ўсё-ж-такі шанавалі як чалавека крышталёвай душы, вялікай скромнасьці і высокай інтэлігенцыі.

Кніжка, асабліва зьместу рэлігійна-філзофічнага, была перазлучным прыяцелем Сваяка. Няма дзіва, што на іх Сваяк аддаваў свае апошнія грошы, не жалеў іх тым, хто хацеў і мог карыстацца з яго бібліятэкі.

Праз увесь свой кароткі век побач з паэтычнай творчасьцю рваўся Сваяк да працы арганізацыйнай, але на жаль у першай свай моладасьці, яшчэ будучы клерыкам, захварэў на сухоты і з гэтага часу жыцьцё Сваяка стала запраўды павольным кананьнем. Як толькі меў матэрыяльную магчымасць рваўся на лекі ў Закапане, якое яму шмат памагала.

Ня глядзячы на гэту нядужасьць, браўся колькі мог да працы грамадзкай. Арганізаваў і на'т сам кіраваў беларускім хорам і іншымі куль-

с) Т-ва дае помач і пасрадніцтва пры куплі і прадажы зямлі, быдла, земляробскіх пладоў, штучных гнаёў, машын, земляробскіх прыладаў, вырабаў людскога промыслу і інш;

д) Т-ва стараецца аб крэдытах для земляробства, адбудовы гаспадарак, рамясла, па адбудову школаў, малярнага і інш.;

е) Т-ва выступае перад дзяржаўнымі ўладамі з прапановамі і просьбамі, маючымі на мэце падняць стану гаспадаркі і культуры, а так-жа агульна краёвага багацьця.

Як аткрываць Гурткі Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Згодна са статутам Інстытуту гурток паўстае ў кожнай меснасці, дзе знойдзецца хоць 3 асобы, як запраўныя сябры, жадаючы заснаваць гурток і калі ўрад аддзелу згодзіцца на гэта. Такім чынам, калі ў якой-небудзь вёсцы 3 асобы будуць жадаць працаваць у рамках статуту Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, павінны яны падаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры заяву з просьбай адчыніць у іх вёсцы гурток Інстытуту. У заяве павінны быць паданы кандыдаты на старшыню, скарбніка і сэкратара гуртка, а таксама адрас кватэры гуртка.

Такая заява можа быць наступнага зместу:

У Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры,
Аддзел у Вільні,
Завальная 7—8.

Ніжэй падпісаныя, жадаючы працаваць на аснове статуту Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, просім аткрыць гурток Інстытуту ў вёсцы воласьці павету.

Як кандыдатаў у часовы ўрад гуртка выстаўляем: 1) старшыня гр.

2) скарбнік гр.

3) сэкратар гр.

Гурток будзе мясціцца ў доме (падаць прозьвішча і імя гаспадары, у якога доме будзе гурток).

Дня 1926 г. (Падпісы 3-х асоб вёска кандыдатаў у часовы ўрад) пошта

3 Радавай Беларусі.

Высяленьне абшарнікаў.

Пад словам „абшарнік“ цэнтральная камісія па высяленьню разумела ўсякага буйнога земляўласніка, незалежна ад яго стану пахаджэння, які жыў на непрацоўны прыбытак ад сваёй гаспадаркі, і які ў сучасны момант карыстаецца зямлёй і будынкамі ў быўшых сваіх уласных маёнках, а таксама і тых, што займалі адказныя пасады пры старым рэжыме і цяпер карыстаюцца зямлёй ў раёне сваёй былой службы.

Якіх-жа земляўласнікаў савецкая ўлада ня высяляла? Ня высяляла тых быўшых земляўласнікаў працоўнага тыпу, якія набылі зямлю за дапамогай зямельных банкаў і заняволілі сябе доўгатарміновымі плацэжамі, але працавалі самі са сваёй сем'яй з ужываннем дадатковай наёмнай працы. Ня высяляла тых, якія самі, або іх бліжэйшая радня змагаліся за савецкую ўладу ў шэрагах чырвовай арміі, і асобы, якія маюць заслугі, адзначаныя пастановамі ЦКВ і ВНК ССР і ЦКВ і СНК БССР. Апрача таго, прэзідэнтам акрыканкомаў мелі права старацца перад ЦКВ БССР аб нявысяленьні асоб, якія маюць заслугі перад савецкай ўладай і рэвалюцыяй.

турна-прасветнымі кружкамі і пісаў у беларускай прэсе.

Не аглядаўся Сваяк на спраціў рожных ворагаў беларушчыны і ўвёў першы беларускія казаньні ў Ключчаных. Тое самае стараўся рабіць і ў іншых касцёлах дае Сваяк працаваў.

За гэту працу прыхадзілася нябошчыку цярдзец усялякіх вядзек з боку адміністрацыйнай улады. Па загаду Сьвянцянскага старасты была зроблена ў 1922 годзе рэвізія ў Засьвірскай клябаніі.

Хворы кс. Стэповіч быў у працягу месяца пад дамавым арыштам. Забраны літаратурныя рукапісы, счысана сотні аркушаў паперы на ўсялякія працякі. Дзеся чаго?

Толькі дзеся таго, каб трымаць хворага чалавека пад тэрорам і ня даць яму працаваць над усведамляньнем вёскі.

Што гэта так — відаць з таго, што пасля колькігадовага следства нашумелая справа была скасавана, а рукапісы звержаны пракуратурай на некалькі дзён перад смерчай паэта.

Як духоўнік кс. К. Стэповіч заслуге на асаблівую ўвагу. Быў гэта чалавек глыбока рэлігійны і калі ў ягоных творах і спатыкаем часам нотку разчараваньня ў справядлівасьць Божую, то гэта бачым толькі ў форме хвілёвай, пералётнай думкі, ня маючай сьмэ ўгрунтаваць Сваяка ў бязверры, як гэта ахвотна хацелі-б бачыць некаторыя з нашага грамадзяства, з гары дрэнна настроеныя да духоўнай сутані. Вядомы зьвішчы, што шмат хто з паэтаў у адпаведным настроі ці-

Акругі прадставілі да высяленьня 904 сям'і, аднак цэнтральная камісія зацвердзіла да высяленьня толькі 219 сям'яў, з якіх 75 высялены з маёнткаў з правам жыхарства ў БССР, а 144 сям'і за межы БССР.

Трэба адзначыць, што акругі ня зусім уважліва аднесліся да падбору матэрыялаў на высяляных. Яны часта ўносілі ў сьпіс на высяленьне асоб, якія мелі заслугі, або такіх, якія мелі невялікія кавалкі зямлі да рэвалюцыі. Заўважаліся выпадкі, калі заявы аб высяленьні падалі асобы, матэрыяльна зацікаўленыя ў атрыманьні зямлі тых, якіх прасілі выселіць.

Месцы таксама стараліся ўжываць законы аб высяленьні абшарнікаў з мэтай пазбавіцца ад усіх непажаданых, па тых, або іншых прычынах, асоб. Да высяленьня вызначаліся асобы, якія нічога агульнага з абшарнікамі ня мелі, або якія парвалі ўсякую сувязь з зямлёй з часу Кастрычнікавай рэвалюцыі і жыўць цяпер у горадзе.

Усё гэта прымусіла цэнтральную камісію ўважліва падходзіць да кожнай высялянай асобы, і гэтым тлумачыцца невялікая колькасць выселяных, у параўнаньні з лікам прадстаўленых да высяленьня.

З выселеных 219 сям'яў—112 мелі да рэвалюцыі да 200 дзесяцін зямлі, 69—ад 200 да 500 дзес., 26—ад 500 да 1000 дзес. і 12—звыш 1000 дзесяцін.

Большасьць абшарнікаў выселілася на тэрыторыю РСФСР, і толькі нязначная частка (10-12) выселіліся на аддучаны ім калёнізатарскі фонд у Сібір.

Больш усяго выселяна быўш. абшарнікаў з Полацкай акругі—55 і менш усяго з Аршанскай акругі—4.

Па нацыянальнаму складу б. абшарнікаў выселяна: расейцаў—91, палякаў—93, беларусаў—14, латышоў—13 і інш. нацыянальнасьцяў—8.

(„Сав. Бел.“ 22. V. 26.

3 заграницы.

Праекты літоўскага ўраду.

Прэзыдэнт міністраў Слезэвіч у сваёй праграмавай прамове заявіў, што літоўская заграничная палітыка мае быць абавёрта на імкненьні злучэньня ўсіх літоўскіх зямель.

З Польшчай ня будзец навязана лучнасьць, пакуль яна ня зьверне Літве Вільні і не ўстанавіць моцы нарушанага Сувальскага дагавору.

У справе ўнутранай палітыкі прэм'ер абяцаў перастройку адміністрацыйнага апарату. Народным меншасцям урад абяцаў поўную культурную аўтаномію.

Прапазыцыя ковенскіх людоўцаў.

Партыя людоўцаў на грунце ковенскага Сойму, за падтрыманьне коаліцыйнага ўраду з боку польскай меншасці, прапануе дамагацца ад ураду такіх зьменаў: 1) урадовую статыстыку, некарысную для палякаў, прызнаць за няважную, 2) польскія дзіцячыя прытулкі атрымаюць крэдыты ад ураду ў ліку 10 прац. сум выдаваных на гэтыя мэты агулам, 3) міністэрства асьветы будзе выдаваць дазволы на аткрываньне польскіх школаў на жаданьне падпісаных найменш 30 асоб, 4) у поль-

саў творы ўтрыманьня па зместу і вельмі нават вызнаваюча ў адносінах на Найвышэйшай Істоты, аднак напр. Міцкевіча, дзеся гэтага ніхто ня думае лічыць нярэлігійным чалавекам.

З другога боку трэба прызнаць, што коёндэ Стэповіч ня быў фанатычным прыхільнікам грунту ортодоксальнага ў сваёй каталіцкасьці. Глыбокая, праўдзівая рэлігійнасьць і сьветагляд ксяндзамысьліцеля не пазваляў яму заірацца ў цесныя рамкі якогакольвечы дагматызму.

Мо' гэта было прычынай таго, што ў Сваяка ня было і цэна горшых адносін да людзей іншай веры, зусім бязверных і агулам да інакш думачых. Наадварот, Сваяк адносіўся да людзей інакшай веры з вялікай пашанай і ніколі ў сваіх навуках да людзей ня кінуў зерня нягоды, напр. між праваслаўнымі і каталікамі.

Вось звязьмішы на гэта можна думаць, што калі Сваяк і пісаў, ці гаварыў што аб патрэбе ўні рэлігійнай нашага народу, то рабіў гэта выходзячы ня з прынцыпу „праўдзівасьці“ тых ці іншых догматаў, а браў за падставу сацыяльнае збліжэньне беларусаў, падзеланых ня толькі штучнымі тэрытарыяльнымі межамі, але і двума рэлігіямі часта адна другую змагаючай, на вялікую шкоду нашага адраджэнскага руху.

Аб паэтычнай творчасьці Сваяка, якая і зьяўляецца ўжо той канкрэтнай, цэннай і даўгавечнай спадчынай на нябошчыку, спаткае чытач у іншым пазьнейшым нумары „Сял. Нівы“.

скіх школах маюць вучыць і такія вучыццалі, якія ня маюць адукацыі вымаганай праз літоўскае міністэрства асьветы, 5) у ва ўсіх школах будуць ужывацца падручнікі прывезеныя з Польшчы.

Англія і Саветы.

У адказ на пратэст англійскага ўраду на дапамогі забаставаўшым англійскім вуглякопам з боку савецкага ўраду, цэнтраля савецкіх прафэсыянальных саюзаў пастанавіла надалей высылаць дапамогі грашмі для падтрыманьня забастоўкі англійскіх вуглякопаў.

Цікавае галасаваньне.

У Нямецчыне нядаўна адбылося ўсенароднае галасаваньне (плебісцыт) аб тым, ці маёнтакі быўшых нямецкіх каралёў і іх радні аставіць іх уласнікам, ці забраць на карысьць нацыі. У выніку галасаваньня выясьнілася, што за адабраньнем маёнткаў галасавала 15 з палавінай мільёнаў жыхароў; пропіў, толькі паўмільёна. Аднак для канфіскаты зямлі найбольшым багачам нямецкім аказалася, паводле ўставаў, мала галасоў. Такім чынам справа яшчэ ня выясьнена і пэўна кончыцца нейкім кампрамісам.

У дзень галасаваньня ў некаторых нямецкіх месцах дайшло да крываваых забурэньняў і страляніны між камуністамі і правіцовымі баёўкамі. Ёсьць забітыя і раненыя з абодвух бакоў.

Я. Пачопка.

Аб мінеральных (паляювых) тэжах.

(Каччатак).

Супэрфасфат. Каб зрабіць фосфар, які знаходзіцца ў касьцях, або ў камянях-фасфарытах больш карысным для расьлінаў, на асобных фабрыках змолатыя косьці і фасфарыт абрабляюць серчанай кіслатай. Дабыты гэтым спосабам гной называецца супэрфасфатам. Супэрфасфат маець выгляд на парашок сівога колеру з адкім кіславатым пахам. Фосфар у супэрфасфате знаходзіцца ў стане надта даступным для карыстаньня расьлінамі. Але дзякуючы таму, што фосфар знаходзіцца ў такіх хімічных зьвязках, якія надта хутка распушчаюцца ў вадзе, то ён і хутка выплываецца зь зямлі і пераходзіць з вадой у глыбейшыя слаі зямлі. З гэтай прычыны супэрфасфат лепей сеяць пад ярныя хлябы, асабліва на лёгкіх грунтах. Пад азімы хлеб супэрфасфат даець найбольшую карысьць толькі на зьвязлых грунтах. На балоцістых грунтах супэрфасфат сеяць ня можна. Хімічны склад супэрфасфатаў, а іменна колькасць у іх фосфару бываець не адналькава. Ёсьць супэрфасфаты, якія маюць 17—22 прац. фосфару, а ёсьць і такія якія маюць усяго 12—13 прац. Цана на супэрфасфат залежыць ад таго, колкі працэнтаў ён маець у сабе фосфару: чым болей фосфару, тым даражэй і наадварот. Купляючы супэрфасфат трэба заўсёды пытацца колькі ён маець працэнтаў фосфару. Хаця супэрфасфат з меншым працэнтам фосфару стоіць заўсёды таней, але купляць трэба толькі даражэйшы з большым працэнтам фосфару. Высеваецца супэрфасфату ў залежнасьці ад багацьця грунту і працэнтаў фосфару ад 10 да 20 пудоў на дзесяціну. Добрую карысьць даець супэрфасфат калі сеяць яго на гнаі хляўным перад пасевам збожжа. Ураджай збожжа па супэрфасфате апрача таго бываець яшчэ і болей ранны. Найболей даець помачы супэрфасфат на чарназэме і глістых грунтах.

Тамасоўка (жалязьняк) гэта парашок цёмнага, бадай зусім чорнага колеру, надта цяжкі на вагу, які дабываецца на заводах, дзе пераліваюць чугун на сталь. Высеваецца ў залежнасьці ад колькасці ў ім фосфару і мяккасьці размолу, ад 18 да 25 пудоў на дзесяціну. Фосфару знаходзіцца ў ім ад 13 да 20 прац. Для нашых лёгкіх пяшчаных і падзолістых грунтаў тамасоўка бадай-што будзец адным з найлепшых фасфаровых гнаёў, тым болей што жалязьняк раз пасеяны даець жываньня расьлінам у працягу некалькі гадоў (па некаторым даным да 9 гадоў, у залежнасьці ад грунту) тады як супэрфасфат вычэрпываецца пераважна ураджаем аднаго году. Пасеў жалязьняку робіцца за часам дзеся таго, што фосфар знаходзіцца ў ім у стане цяжка усвочывым расьлінамі. Пад яравое збожжа яго высеваюць позна ў восень, зімой, або вясной, ак толькі сойдзець сьнег; пад азімыя: жыта і пшаніцу—тады як вывозіцца гной хляўны. Тамасоўка надта карысна для ўгноиваньня сенажацьў.

Трэба зазначыць, што на агул фосфаровыя гнаі (супэрфасфат асабліва) у каласавых хлябоў павялічваюць уражай зерня, а ў бульбы колькасць крахмалу.

Азотавыя гнаі. Да мінеральных гнаёў, абгачаючых грунт азотам, належыць шведская і чылійская сьлітры, азатняк, серчаны аманяк. Гнаі гэтыя радзей ужываюцца ў гаспадарках навет і ў заможных, а ў сялянскіх да гэтага часу бадай яшчэ нігдзе і ніколі ня ўжываліся. Азотавыя гнаі, як было казана раней, маюць уплыў на буйны рост лісьця і саломы. Усе гнаі гэтай групы ў параўнаньні з фосфаровымі і паташовымі адлічаюцца сваёй высокай цаной. З азотавых гнаёў найболей ужываюцца сьлітры і серчаны аманяк, хоць у апошнія часы стаў пашырацца яшчэ азатняк.

Сьлітры і серчаны аманяк падобны на выгляд на звычайную соль, ад вільгаці зьліваюцца ў камы. Дзеля таго, што сьлітра напта хутка распушчаецца ў вадзе і разам з вадой пераходзіць ў глыбейшыя слаі грунту, або зьбегачь у канавы, то яна высеваецца або разам з насёнай збожжа, або тады як зерняты ужо пусьцюць расьці. Азімныя хлябы ўгноваюцца сьлітрай два разы. Першы раз у восень пры пасеве збожжа, а другі раз рана вясной, пасья сьнегу, асабліва калі рунь радкая і слабая. Ад пасянікі сьлітры рунь хутка пачынаець кусьціцца і йсьці ў гару. Пасыпка сьлітрай вясной азімых пасеваў заўсёды баваецца надта карыснай, асабліва ў сьцюдзёныя зацяжаныя вёсны, калі кусьцігасьць руні йдзець надта марудна і ў восень пасеяны хлеб добра няўруніў. Ужываецца сьлітры на дзесяціну ад 4 да 6 пудоў. Калі сьлітра кладзецца два разы, то палавіна яе кладзецца пры пасеве збожжа, а палавіна па ўсходах ці вясной. Добра класьці салетру пад гародныя расьліны і пад расаду, ад яе яны хутка і буйна йдуць у рост.

Серчаны аманяк і азатняк ужываецца ў тэй самай колькасці як і сьлітра. Дзеля таго, што яны ня так хутка як сьлітра распушчаюцца ў вадзе, іх можна высеваць адразу ў поўнай колькасці. Азотавыя гнаі ужываюцца толькі над каласавое збожжа і гародніну. Пад гарох, боб, канюшыну, віку і другія мятлікавыя расьліны яны не кладуцца, дзеля таго, што гэтыя расьліны самі дастаюць з паветра азот і абгачаюць ім грунт.

Паташовыя гнаі. Добрым паташовым гноем трэба лічыць звычайны попел, які застаецца ў печы пасья згараныя дроў. Але попел толькі тады будзець добрым гноем, калі ён увесь час будзе захоўвацца сухім. Кладуць на дзесяціну попелу ад 50 да 100 пудоў. З пакупных паташовых гнаёў найчасцей ужываюцца кайніт і паташовая соль. Гэтыя гнаі падобна на сьлітры, так сама крэпка выцягваюць з паветра вільгаць. Перад расьсяньнем іх трэба добра сьцераці. На дзесяціну высеваецца кайніту 20 пудоў, а паташовай солі тым, што ў кайніце паташ знаходзіцца ў стане надта маладаступным для жыўленьня расьлін, а ў солі наадварот. Паташовая соль дазваляецца з кайніту праз асобную яго апработку. Кайніт клайдзецца пад арны хлеб з восені, або рана вясной, а соль можа быць пасеяна незадоўга перад збожжам. Пад азімы хлеб кайніт кладзецца разам з хляўным гноем. Кайніт кладзецца найчасцей толькі на лёгкіх грунтах, а соль на глістых, тарпінных і другіх болей звязлых. Кайніт павялічваецца уражай лёну, зернавога збожжа асабліва ячменю, пшаніцы і бабовых расьлін (канюшыны, гароху, вікі), а таксама быдловых і цукровых буракоў. Паташовая соль найболей кладзецца пад жыта і бульбу. Кайніт даець жыўленьня расьлінам у працягу 2—3 гадоў, соль 1—2 гады. Як паташовая соль, так асабліва кайніт надта добры для ўгнаиваньня сенажацяў.

Пазнаёміўшыся хоць каротка з мінеральнымі гнаямі з кожным з іх паасобку, мусім яшчэ раз зазначыць, што ня можаць ніколі адзін з іх заступіць другога. Без жаднай карысьці мы толькі выкінем грошы і працу калі напрыклад грунт бедны азотам будзем угнаиваць паташом або фосфарам, таксама калі грунт бедны на фосфар, дык без жаднай карысьці будзець угноиваньне яго паташом ці азотам. Пазнаньне патрэб свайго грунту ёсьць рэч першай вартасьці, бо ведаючы гэта можна сьмела з поўнай надзеяй на падвышку ўраджаю класьці патрэбны яму гной. А гэта пазнаецца драгой дасьледу на ўласнай зямлі з рознымі мінеральнымі гнаямі. Хаця, як нам здаецца, на сялянскай ніве не прападзець дарма аніякі гной, асабліва-ж тут патрэбны гнаі фосфаровыя.

Вядома яшчэ, што ня ўсе расьліны маюць адналькавую патрэбнасць у адным і тым самым корме, а дзеля гэтага неадналькава павышаюць ад іх свой ураджай; так напр., усе расьліны каласавыя найболей патрабуюць азот і фосфар. Ячмень апрача таго надта любіць паташ. Расьліны бабовыя (лубін, гарох, віка, канюшына, боб) маюць вялікае вымаганьне паташу, а таксама многа яго патрабуюць бульба і буракі.

Умедае застасаваньне мінеральных гнаёў да грунту і расьлін забяспечыць заўсёды гаспадару ня толькі вялікі ўраджай, але таксама і ня меншы чысты даход.

Да беларускага настаўніцтва.

Беларускі Інстытут Гаспадаркі і культуры, згодна з адной з сваіх мэтай—пашырэння асьветы, прыступае да шырокай акцыі школьнай, якая імкнецца да закладаньня пачатковых беларускіх школ, вучыцельскіх курсаў, гімназіяў і іншых.

У зьвязку з гэтым Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры зьявляецца да ўсіх настаўнікаў-беларусаў з просьбай прыняць удзел у гэтай працы пашырэння беларускай асьветы і гэтым будаваць фундамент для лепшага жыцьця беларускага народу.

З гэтай мэтай Інстытут просіць усіх настаўнікаў-беларусаў (безработных і маючых працу ў той ці іншай школе) зарэгістравацца ў Віленскім Адзеле Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры (Завальная 7), прысылаючы пасья заўважэньня такія анкеты:

1. Прозьвішча, імя, век і вера.
2. Адрэс.
3. Якая асьвета (настаўніцкая і агульная)?
4. Як прыгатаваны з беларусказнаўства?
5. Ці знае польскую мову?
6. Ці мае пасьведчаньне польскага грамадзянства, або польскі пашпарт?
7. Ці працуе ў школе, а калі не, то ці хоча працаваць у беларускай школе прыватнай, або публічнай?
8. У якой вёсцы або мястэчку хацеў-бы быць вучыцелем у беларускай школе?
9. Ці ў той вёсцы ёсьць польская школа, ці не?
10. Ці жыхары той вёскі падалі дэкларацыі школьнай на беларускую школу?
11. Ці вёска мае адпаведны будынак пад школу, і хто зьяўляецца ўласнікам, у якой можа быць беларуская школа?

Беларускі Інстытут
Гаспадаркі і Культуры.

ХРОНІКА.

— **Палітычная эканоміка пабеларуску.** Гр. Адам Більдзюкевіч—эканаміст, напісаў у беларускай мове падручнік для сярэдніх школ і саманавучаньня — „Асновы Грамадзкай Эканоміі“. Кніжка гатовіцца да друку.

— **Новая беларуская кніга.** Апошняя праца вядомага публіцыста, дзеяча і гісторыка В. Ластоўскага, зьяўляецца „Гісторыя беларускай кнігі“. Праца гэта, друкаваная ў Коўне, па аб'ёме, каштоўнасьці і прыгожасьці выданьня, здаецца, ня мае сабе роўных у беларускай літаратуры. З вялікай радасьцяй вітаем гэты паважны вынік адважнай навуковай дзейнасьці В. Ластоўскага.

„Гісторыя беларускай кнігі“ можна дастаць у кнігарні „Крыніца“ (Завальная 7) у цане 50 зл.

— **„Крывіч“.** Выйшаў чародны № 11 беларускага мясечніка „Крывіч“ пад рэдакцыяй В. Ластоўскага ў Коўне. Як і ранейшыя нумары, мясечнік адзначаецца цікавым і багатым зместам, а так-жа прыгожым выданьнем.

— **Гаспадарчы журнал.** Паявіўся ў продажы ў Беларускіх Кнігарнях выхадзячы ў Латвіі новы журнал пад назовам „Гаспадар“, пасьвечаны справам сялянскага земляробства.

Нам вельмі прыемна сьцьвердзіць рухлівасьць латвійскіх беларусаў у гэтак пажаданым для вёскі кірунку.

— **„Колас“.** Пад такім назовам зьявіўся першы № часопісі школьнай моладзі Беларускай Гімназіі ў Радзешковічах.

— **Беларускае выдавецтва ў Лодзі.** Выдавецкае Т-ва „Компас“ у Лодзі выдала нядаўна Эвангелію паводле сьв. Марка ў беларускай мове. Перакладзена Эвангелію з грэцкай мовы. Кніжка выслаецца бязплатна, за зваротам кошту перасылкі.

Амерыканскія сэктанты як людзі практычныя, ведаюць у якой мове трэба зварачацца да нашай вёскі, каб дабіцца сваіх мэтай. Толькі нашым „прыродным гаспадарам“ гэта зразу мець трудна.

— **Канфіскацыя.** Адміністрацыйныя ўлады наляжылі арышт на № 25 літоўскай часопісі „Кэліас“ за стацьцю п. н. „Прамова Прэзыдэнта Літоўскай Рэспублікі ў дзень аткрыцьця Літоўскага Сойму“. Справа скіравана ў суд.

— **Капрысы „Беларускай Справы“.** „Беларускай Справе“ чамусьці не спадабалася сваё ўласнае імя і „перахрысьцілася“ на „Народную Справу“, якая раз толькі ўбачыўшы сьвет „адхрысьцілася“ на свой стары назоў. Трэба жалець, што гэта мэтамарфоза не мяняе яе спосабу змаганьня з інакш думачымі.

— **Беларускія календары.** Выдаўцы беларускага календара ў Вільні прыступілі да ўкладу новых календароў кніжных, зьдзіраных і насьценных на наступны 1927 год.

— **Што не дазволена забіраць за падаткавыя залегласьці.** Згодна з апошняй інструкцыяй міністра скарбу, ад апісываньня на аплату

падаткаў звальняюцца такія аб'екты: 1) сумы зложаныя на ашчадныя кніжкі П. К. О. да вышні 2500 зл.; 2) штодзённая ношаная вопратка, неабходна гасаваная да пары году; 3) бяльце і гаспадарчыя прылады ў ліку патрэбным для даўжніка і яго сям'і да штодзённай патрэбы; 4) ложка і пасьцель гэтых асоб; 5) трыманьня ў хаце запасы прадуктаў, збожа і апалу ў норме патрэбнай да ўтрыманьня дому на працяг месяца; 6) абразы сьвятых ня маючыя дарагіх убораў; 7) фамільныя паперы і іншыя ўласныя даўжніка за выняткам працэнтавых папераў; 8) неабходнае службовае ўмундаразаньне.

— **З жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.** У часовы склад Цэнтральнага Ураду Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ўвайшлі: старшыня — гр. Адам Більдзюкевіч, віцэ-старшыня — гр. Аляксандр Бабянскі, скарбнік — пас. кс. Адам Станкевіч, тэх. кір. — сэн. Аляксей Назарэўскі, сакрэтэр — Гальш Леўковіч. Рэвізыйная Камісія: сэн. Вяч. Багдановіч, сэн. Аляксандр Уласаў, пас. Васіль Рагуля.

Пісьмы з вёскі.

Паліцыянты б'юць.

Вёска **Лысіца**, Гарадзейскай гміны, Несьвіскага павету.

Слаба я пісаць магу, але хочыцца напісаць, што ў нас робіцца, бо напрасна я чакаў, каб гэта зрабілі нашы інтэлігенты, якія дагэтуль сьпяць пакуль і іх сонныя паліцыянты калі не аддубасяць.

У 1925 годзе ў нашай Лысіцы ўтварылася надта „важная“ ўстанова — пастарунак паліцыі. Разгледзіліся паліцыянты, што народ наш цёмны, ды пачалі яго вучыць па свому: няпадабаецца ім хто—пазавуць яго па пастарунак, ды ў морду і за дзверы. Так было нядаўна з Віцэсям Жыўням. Спатыкае яго камэндант і кажа: „прыйдзі да мяне як пацямнее“. Віцэсь прышоў, было яшчэ сьветла. Камандант загадаў прысьці йзноў як пацямнее. Той так і зрабіў. Тады паліцыянт наставіў Жыўню сьнякоў няведама за што, ды настрашныў яшчэ, каб нікому не казаў, бо дастане больш. Нешта падобнае здарылася з Адамам Кабіцкім, рожніца толькі тая, што гэтага паліцыянт скатаваў у яго ўласнай хаце, падчас як жонка паліцыянта ў панадворы пільнавала каб ніхто чужы ў хату не вайшоў.

А вось ашчэ адзін выпадак: перад сямым Вялікаднем задумалася гэтаму самаму паліцыянту Рынкевічу пазваць на пастарунак Уладзіка Шэрку, якога зьбіў нічога ня пытаючы.

Быў так-жа зьбіты і на'т аж да крыві Станіслаў Сулетыцкі.

Нашы сяляне цяпер так напужаны, што сьдзяць толькі, ды маўчаць, а паліцыянты ўсюды лётаюць зубы выскаліўшы.

Прашу аб гэтым зьмясьціць у „Сял. Ніве“. Хай усе ведаюць, што парабляюць „нашы“ паліцыянты.

Памяшаньня без апекі.

Вёска **Дарані**, Ваўкавыскага пав.

Ёсьць у нашай гміне няпоўнага розуму кабета, каторая ходзіць па вёсках і б'ець па начы вокны. Мала таго: ад яе нашы дзеці навучаюцца вельмі брыдкіх слоў.

Аднаго разу прыходзіць гэта кабета і ў вёску Дарані і б'е шыбы паначы, пужаючы напразаваных і сьпячых людцаў. Ці-ж няма ў Польшчы прытулкаў для такіх людзей? Мне здаецца, што ўжо пара падумаць каму трэба, каб гэтай памяшанай кабете найсьці адпаведнае мейсца.

Пецярылівы.

Нядаўна адчыненая
першая у Зах. Беларусі

БЕЛАРУСКАЯ ДРУКАРНЯ

ім. Фр. Скарыны

у Вільні, Людвісарская № 1.

Прыймае заказы на ўсялякія друкарскія работы ў рожных мовах (кніжкі, брашуры, газеты, афішы, канцэлярскія бланкі і іншыя).

ЦЭНЫ КАНКУРЭНЦЫЙНЫЯ.

СПАУНЕНЬНЕ ЗАКАЗАУ

ХУТКАЕ і СУМЛЕННАЕ.

Сяляне! Чытайце сваю газету „Сялянскую Ніву“.